

SKIEN

PÅ TUR LANGS ÅRHUS KULTURSTI

ÅRHUS KULTURSTI er en 4,5 km lang sti hvor du vandrer i et rikt kulturlandskap og jordbruksområde med mye historie. Stien starter ved Århus gård, 3 km nordvest for Skien sentrum.

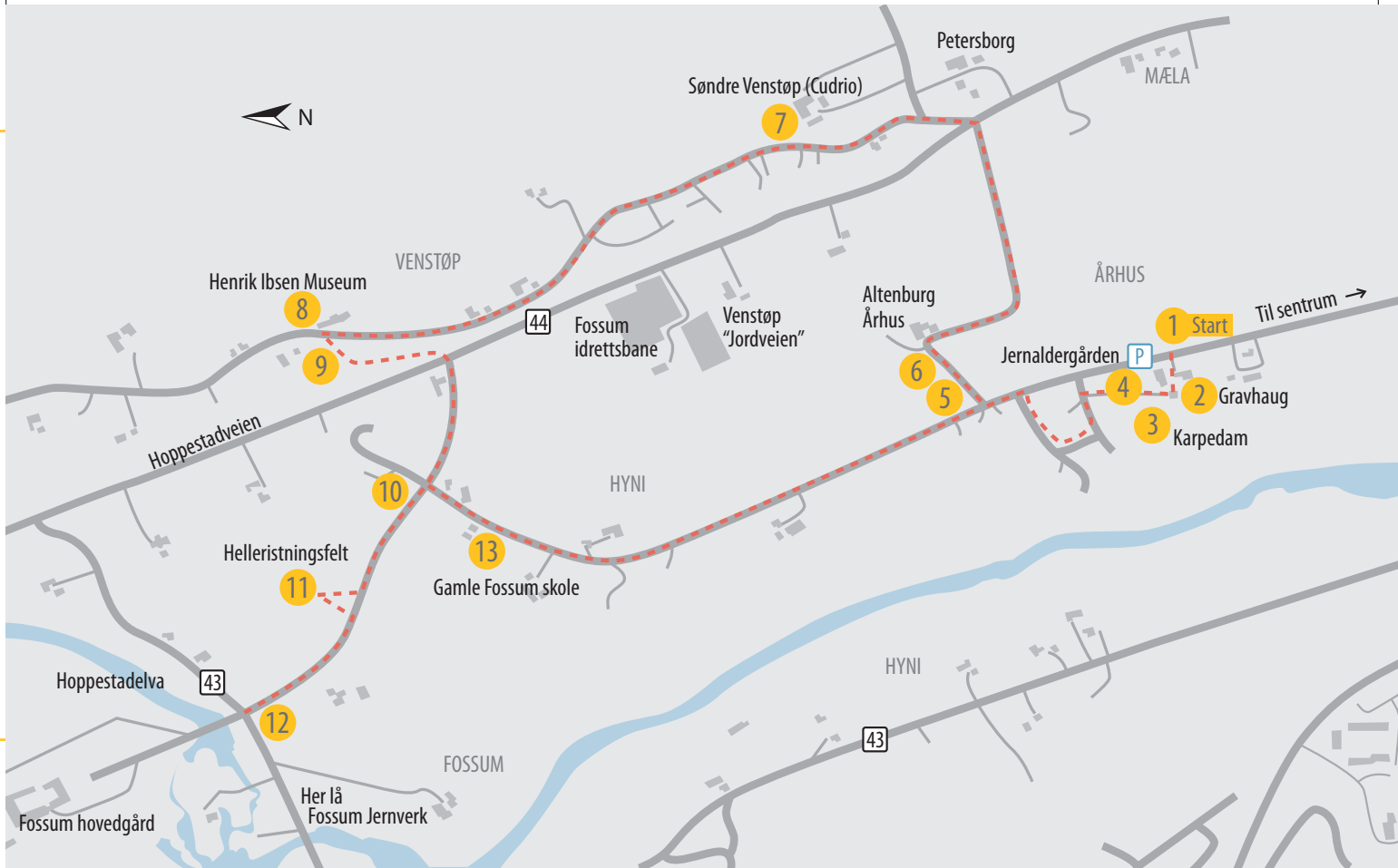
Århus gård ble antagelig ryddet i eldre jernalder og er i dag en forsøksgård som eies av Telemark Landbruksselskap. På gården er det 19 gravhauger, en karpedam med kopi av en stokkebåt, bergartssamling og kopi av Norges eldste flettverkshus som ble funnet på Handelstorget i Skien i 1979. Et rekonstruert langhus sto ferdig i 2005, og Jernaldergården ble komplett i 2018 med ytterligere seks hus.

Århus kultursti passerer blant annet helleristninger, Norges første jernverk og flere steder knyttet til Henrik Ibsens liv.

I 2019 ble Jernaldergården overdratt fra frivillige til Telemark Landbruksselskap.

God tur!

- 1 Århus gård
- 2 Gravhaug
- 3 Karpedam
- 4 Jernaldergården
- 5 Kwartærgeologi
- 6 Altenburg Århus
- 7 Søndre Venstøp (Cudrio)
- 8 Henrik Ibsen Museum
- 9 Henriks skolevei
- 10 Stopp-plasshaugen
- 11 Helleristningsfelt
- 12 Fossum Jernverk
- 13 Gamle Fossum skole

Henrik Ibsen Museum

8

9

10

11

Helleristningsfelt

12

13

Gamle Fossum skole

7

Søndre Venstøp (Cudrio)

6

5

Altenburg
Århus

ÅRHUS

1 Start

Til sentrum →

2 Gravhaug

3 Karpedam

Jernaldergården

4

Hoppestadveien

Hoppestadelva

Fossum hovedgård

Her lå
Fossum Jernverk

FOSSUM

HYNi

HYNi

Petersborg

MÆLA

44

Fossum
idrettsbane

Venstøp
"Jordveien"

43

43

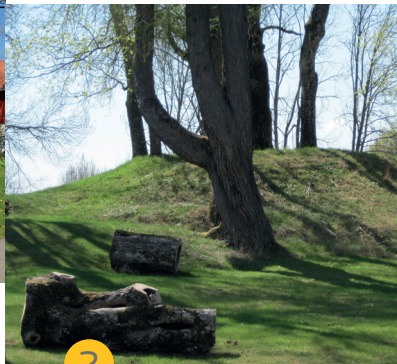
P

Foto: Jan Thore Øvrum

1

Gravhauger og rester av gamle ferdselsveier tyder på at Århus gård kan føres tilbake til yngre jernalder. I dag eier og drifter Telemark Landbruksselskap gården som et kunnskaps- og inspirasjonssenter for matkultur.

2

Vi kjenner til ca. 250 gravhauger i Gjerpen. På Århus er det registrert hele 19 gravhauger.

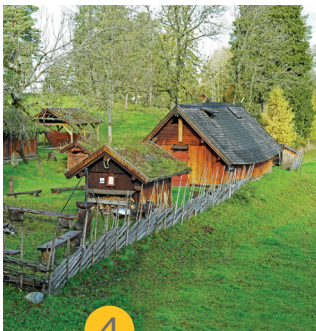
Karpedammen på Århus kan sannsynligvis føres tilbake til middelalderen. «Jernaldermennesenes» stokkebåt er en kopi av Siljanbåten fra år 240 e.Kr., og ligger i et eget hus ved langhuset.

3

Foto: Jan Thore Øvrum

4

Jernaldergården ble påbegynt i 2004 og består av syv hus med blant annet langhus, smie, et fjøs med en stor gjenstandssamling, og en kopi av et vikingskip. Arbeidet er utført på dagnad av 14 pensjonister i løpet av 16 år.

5

Havavsetningene som ble dannet på bunnen av fjorden etter siste istid gir god dyrkningsjord i området, noe vi ser av allt åkerlandet.

6

Altenburg Århus ble bygget i 1796 av kjøpmann Johan A. Altenburg. Datteren Marichen giftet seg med Knud Ibsen og de fikk sønnen Henrik som ble en av verdens største dramatikere.

7

Venstøp Søndre kalles også Cudrios Venstøp etter slekten Cudrio. Våningshuset og vognskulet ble fredet i 1923. I dag eies gården av familien Ballestad.

8

På gården Venstøp bodde Henrik Ibsen fra han var 7 til 15 år. Foreldre hans kjøpte gården som sommersted i 1833, men flyttet hit i 1835 etter økonomiske problemer. Telemark Museum jobber nå med å tilbakeføre huset til slik det var da familien Ibsen bodde her.

9

Dette er sannsynligvis Henrik Ibsens skolevei, enten han gikk på Fossum verksskole eller på Århus hos klokker og lærer Christen Lund.

10

Alléen fører til Fossum hovedgård. Ved krysset Århusveien–Fossumveien ble tunge kanoner fra Fossum Jernverk fraktet til den såkalte Stopp-plasshaugen for prøveskyting.

Foto: Eirik Hovstad - NTB/NTB

11

Helleristningene på Fossum er fra bronsealderen og består av bl.a. ca. 20 hjulkors. De var de første som ble beskrevet i Telemark av geolog Tellef Dahl i 1847.

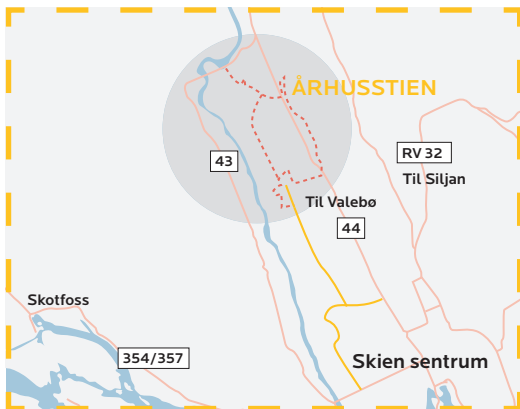
12

Hovedgården til Løvenskiold - Fossum sto ferdig i 1818 og er bygget i slaggstein fra Fossum Jernverk. Jernverket var i Løvenskiolds eie fra 1739 til nedleggelsen i 1867. Masovnhytta på Fossum ble bygget over samme lest som vist på denne illustrasjonen fra jernverket ved Bogstad i Oslo.

13

Fossum skole fra 1901 var en fortsettelse av verksskolene ved Fossum Jernverk. Klassebildet er fra 1923.

SKIEN KOMMUNE

Århusstien ligger ca 3 km nord for Skien sentrum med utgangspunkt og parkering ved Århus gård.

Stien ble ferdigstilt i mai 2000 og var Skien Historielags bidrag til byens 1000-års feiring.

Stien har 13 historiske informasjonsskilt og i hovedsak god fremkommelighet, også med sykkel. Et par steder er det nødvendig å krysse trafikkert vei. Ved enkelte poster er det nødvendig å gå samme vei tilbake for å komme videre.

Informasjonsbrosjyren er gitt ut av Skien Historielag i samarbeid med Skien kommune.

God tur!

www.skien.kommune.no/kulturstier

ÅRHUSSTIEN

2041 0711 300334 Design: Reklamehuset Wera // Revidert 2020